

BA308: Dějiny Estonska a Lotyšska v 16.-20. století

Dr. Halina Beresnevičiūtė-Nosálová

Syllabus

Anotace: Cílem tohoto kurzu je popsat ranně novověké a novověké dějiny v zemích současného Lotyšska a Estonska v kontextu Baltického regionu. Chronologicky tento kurz pokrývá periodu od rozpadu starého Livonska do Sovětské okupace pobaltských států v roce 1940. Tento kurz přijímá základní tendence Lotyšské a Estonské historiografie vidět v dějinách estonského a lotyšského etnika hlavního hrdinu výkladu dějin těchto zemí. Nicméně se snaží vyjasnit, do jaké míry (politické) kultury Livonsko-Německé, Švédské, Dánské, Polsko-Litevské a Ruské elity ovlivňovaly národu-tvorbu a modernizaci Baltických národů. Jeden z prvních „rozdělených“ států ve Středovýchodní Evropě, Livonsko a její političtí nástupci, mohou posloužit jako dokonalá ilustrace všech státotvorných tendencí a jejich osudů v regionu. Původně typický multi-kulturní a multi-náboženský region Středovýchodní Evropy, v posledních stoletích se prezentoval jako scéna kulturních bojů, etnických konfliktů a sociální integrace. Dokonce periferní a ekonomicky zaostalý agrikulturní region s relativně urbanizovanými a postupně i industrializovanými a modernizovanými enklávami u Baltických přístavů a s historicky diferencovanou sociální strukturou může posloužit jako inspirace pro některé politicko-sociologická zobecnění.

Hodnocení: 1. Možnost: Referát na zadané téma podle doporučené historické literatury anebo historického pramene, a jeho prezentace v semináři: (Maximálně 5 bodů)
Závěrečná zkouška: písemná odpověď na zadané 1 téma z 3 (Maximálně 5 bodů).
Aktivita v seminární diskusi (maximálně 5 bodu). **2. Možnost:** Závěrečná zkouška: písemná odpověď na 3 zadané témata (Maximálně 10 bodů). Aktivita v seminární diskusi (maximálně 5 bodu).

Minimalni počet bodu: 12.

19.02. Úvod

I Politika, náboženství a ekonomika v 16.století

26.02. Rozpad Livonska a Livonská válka. Reformace v Livonských zemích. Města. Druhé nevolnictví a stav sedláků.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996. S.77-84

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 80-91

Referát 2: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 99-105.

Referát 3: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 31-43.

II Pod vládou třech králů.

12.03. Polsko-litevská část: politická ústava a politická kultura, ekonomický stav, činnost Jezuitů. Kuronsko-Zemgala: Politická ústava, úspěchy a úpadek Jakoba Kettlera. Ríga. Dánská Saaremaa.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 84-87, 90-93.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 106-110

Referát 2: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 46-59 (Výbrat informace relevantní k tematu!).

19.03. Švédská část: administrace, nástup královské moci, ekonomický rozvoj, postup veřejného vzdělání a tisku.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 85-90.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 113-122.

Referát 2: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 123-130.

III Pod vládou Ruských carů. Severní válka a její následky

26.03. Severní válka a politické uspořádání severní Evropy po něj. Administrace. Zlaté časy pobaltských baronů a návrat nevolnictví sedláků.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 103-106.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 131-142

Referát 2: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 61-71.

02.04. Reformy Kateřiny II. Ekonomický stav..

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 115-118.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 143-150

Referát 2: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 72-79.

09.04. Osvícenství

Referát 1.: Garlieb Helwig Merkel, *Die Letten* S.10-43

Referát 2: Garlieb Helwig Merkel, *Die Letten* S.43-72

Referát 3.: Garlieb Helwig Merkel, *Die Letten* S.73-119

Referát 4: Garlieb Helwig Merkel, *Die Letten* S. 120-174

IV Pod vládou Ruských carů. Věk reformem, modernizace a národních hnutí.

16.04. Přeměny elit ve modernizující se společnosti

Referát 1.: Heide W. Whelan, *Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility*. P. S. 13-64

Referát 2: Heide W. Whelan, *Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility*. P.65-102

Referát 3.: Heide W. Whelan, *Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility*. P.209-244

Referát 4: Heide W. Whelan, *Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility*. P.245-308

23.04. Zrušení nevolnictví. Ekonomický růst. Postup modernizace a industrializace.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S.118-122.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 151-168.

Referát 2 Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 80-89.

Referát 3. Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 184-187.

30.04. Lotyšské a Estonské národní hnutí a jejich regionální odlišnosti. Period rusifikace. Revoluce r. 1905

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 122-133, 143-147.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 171-183.

Referát 2: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 89-111.

Referát 3. Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 188-193.

V. Meziválečné státy.

07.05. První Světová Válka a vznik nezávislých států. Mezinárodní postavení Baltických států a

Baltská Aliance.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 156-168, 171-173, 197-224.

Referát David M Crowe, *The Baltic states and the great Powers*. P. 1-29.:

Referát 1.: David M Crowe, *The Baltic states and the great Powers*. P.30-54

Referát 2: David M Crowe, *The Baltic states and the great Powers*. P.55-83

14.05. Ekonomika a společnost. Experimenty demokracie. Vlády Pätse a Ulmanise. Kulturní život.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 223-237.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 171-183.

Referát 2: Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 112-138.

Referát 3. Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 238-156, 197-200.

Literatura:

Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.

Mati Laur, Tõnis Lukas, Ain Mäesalu, Ago Pajur, Tõnu Tannberg, *History of Estonia*. Tallinn, Avita, 1997.

Toivo U. Raun *Estonia and the Estonians*. Hoover institution Press, Stanford University.

Andrejs Plakans *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995.

Kirby David *Nothern Europe in in the early-modern Period. The Baltic World 1492-1772*. Longman Group, 1990

Uldis Gērmanis, *Latvių tautos nutikimai*. Kaunas, Šviesa, 1998.